

KULTÚRKAPCSOLATOK INTÉZETE MŰCSARNOK

INDIAI

KÉPZŐMŰVÉSZETI
KIÁLLÍTÁS

N E M Z E T I S Z A L O N

HFM Könyvtár
20250804

N E M Z E T I S Z A L O N

**INDIAI
KÉPZŐ-
MŰVÉSZETI
KIÁLLÍTÁS**

1

9

5

6

CÍMLAPOT TERVEZTE:

KATONA LÁSZLÓ

HFM Könyvtár
20250804

F. k. : Keresztényi Ilona

56,5 — Egyetemi Nyomda, Budapest — Felelős vezető : Janka Gyula igazgató

A
KIÁLLÍTÁS ANYAGÁT AZ INDIAI
NEMZETI MŰVÉSZETI AKADEÉMIA
(LALIT KALA AKADEMI)
BOCSÁJTOTTA RENDELKEZÉSRE

RENDEZTE
A KULTÚRKAPCSOLATOK INTÉZETE ÉS
A MŰCSARNOK

I am glad that an Exhibition of Indian paintings and sculptures is taking place in Czechoslovakia, Hungary, Rumania, and Bulgaria. Art conveys a deeper message even than the written word, and promotes understanding of the people. Therefore, I welcome these messengers of our friendship and goodwill. I hope they will promote understanding between India and these countries.

Jawaharlal Nehru

New Delhi,

October 25, 1955.

Nagy öröömre szolgál, hogy Csehszlovákiában, Magyarországon, Romániában és Bulgáriában indiai festészeti és szobrászati kiállítást rendeznek. A művészet még az írott szónál is többet mond s előmozdítja a népek közötti megértést. Ezért üdvözlöm barátságunk és jóakaratunk eme hírnökeit. Remélem, elősegítik majd India és az említett országok közötti megértést.

Jawaharlal Nehru

Uj-Delhi,

1955. október 25.

HFM Könyvtár
20250804

20250804
HFM Könyvtár

Az 1954. évben alakult Lalit Kala Akadémia (az indiai Nemzeti Művészeti Akadémia) szervezésében, gondos anyagválogatásával érkezett el hozzánk ez a reprezentatív kiállítás, amely kisebb, régi szobrok és festmények gyűjteményén kívül, elsősorban is India modern és mai festészetét kívánja bemutatni. Hetvenöt festőnek százhárom képe nagyszerű lehetőséget nyújt arra, hogy a fejlődés menetéről széles és hiteles képet alkoshasunk.

India modern festészete a múlt század utolsó negyedével kezdődött el, az angol gyarmatosítással együtt járó szellemi

európaizálódásnak folyamataként, amikor még a legjobbak is a saját indiai szellemi örökségüket idejétmúltnak tekintették. Az akadémikus merevségbe, vagy preraffaelista modorosságba öltöztetett hazai témák nem hatottak eleven ábrázolásképpen, zsákutcát jelentettek akkor, mikor az új mozgalomnak széles útra lett volna szüksége. Időközben megkezdődött a nagyobb műemlékek jegyzékbe vétele és noha az első megjelent munkák kevés rajz és néhány fénykép kíséretében csak száraz leírást és nem feldolgozást vagy értékelést adtak, mégis segítséget nyújtottak ahhoz, hogy a több ezer éves indiai művészetnek emlékei szélesebb körben is ismertessé váljanak és hogy kibontakozhassék annak a hatalmas befolyásnak körvonala, amelyet az indiai művészetek hatása jelentett Hátsó-Indiában és Indonéziában éppúgy, mint — a buddhizmus elterjedése révén — Belső-Ázsiában, Kínában, Koreában és Japánban. Ennek a folyamatnak a szálát próbálták felgombolyítani azok a japán művészek is, akik a közvetlen forráshoz Indiába zarándokoltak el. Viszonzásképpen az indiai festők — éppen a túlzott mértékben jelentkező nyugati hatás ellensúlyozására — tanulni kívántak Kelet-Ázsia, Kína és Japán művészetétől. Az 1910-es évektől kezdve már a bátrabb fejlődésnek indult új indiai festészethen így keveredett el az indiai a kínai-japánnal és európaival. A folyamat még napjainkban is tart, noha az alkotások már kiforrottabbak és határozottabbak; szerkesztésükben, látásmódjukban sajátosan indiaiak.

A kiállításon az öregebb és soraiban már erősen megfogyatkozott generációt a híres Tagore-család tagjai, a két festő-testvér, Abanindranath és Gaganendranath, valamint a világhírűvét elsősorban is költészetének köszönhető Rabindranath, továbbá Sunayini Devi, Sarada Ukil, Asit Kumar Halder, Jamini Roy és társai képviselik. Közülük a legtehetségesebb, hatásában a legjelentősebb

Abindranath Tagore volt. Hosszú évek munkája folyamán, állandóan kutatva és keresve alakította ki egyéni stílusát, melynek belső tartalmát is költőibbé kívánta nemesíteni. Bengáli — calcuttai — iskolájából a tehetséges tanítványoknak hosszú sora került ki, akik India más városaiban alakítottak új iskolákat. Valamennyien a népi művészetek megbeesülésének szellemében nevelkedtek, erre tanították növendékeiket is. Jórészt ennek köszönhető, hogy a falvak népeihez gyakran kilátogattak, a képek témáinak javarészt falusi jelenetek adják ki, vízért járó asszonyok, gyermekfejjel férjhez adott leányok, a düledező kunyhók szegényeinek élete. A harmincas évek közepétől kezdve ez a nép felé fordulás már mozgalom jellegű, sőt a képek festői kifejezése erejét is határozottabbá tette. Ezzel együtt járt az eladdig finom, kevert és halk tónusú színek felváltása tisztákkal és nyersebbekkel. Főleg a színskálának egyre nagyobb magabiztossága jelentette az új nemzeti stílus kibontakozását és fejlődését. Ebben a folyamatban nagyon fontos szerepet játszott, az anyja révén részben magyar származású és magyarországi születésű, Amrita Sher-Gil (1913–1941). Nagybátyja, Baktay Ervin, még kisleány korában, a Hollósy-iskola szellemében, pontos rajzszerkesztésre tanította. Később, amikor Párizsban folytatta tanulmányait, főleg a post-impresszionistáktól a laposnak ható sínfelületeket vette át. Indiába visszatérve azonban az addig tanultakat az indiai művészet hagyományaival párosította és büszkékké lehetünk arra a nagy hírnévre, amelyet érett alkotásaival érdemelt ki. Legtöbb képe ma már nemzeti tulajdonba került. Az itt kiállított két képe is a New Delhi-i Képtárból való.

A különböző nyugateurópai festészeti irányok mind a mai napig eljutottak Indiába és az egyes festők fejlődésében jól felismerhetők. Kétségtelenül ebben a körülményben az indiai művészetek speciális fejlődése is közrejátszott, így — többek

között — az európai művészetek realista korszakának ki-
maradása. Ugyanakkor realista jellegű törekvésekkel már
India régi művészetében, az i. e. századoktól kezdődően
újra és újra találkozunk. A „szép görög testhez” hasonlóan
az indiai művészet is létrehozta a „szép indiai testet”, noha
annak megalkotásában a szigorú anatómiai felépítést erősebb
vizuális formáló erő helyettesíti, a formák bátrabb kidomborí-
tásával és a vonalak lágyabb vezetésével.

A szobrászatban kialakult formák a festészetben is éreztették
hatásukat és az adzsanta-i barlangok V–VIII. századi fal-
festményein nagyszerű stílusban, szabad elrendezésben, már
rendkívüli kifejezőerővel rendelkező művészettel találkozunk.
Ez a Gupta-kori (360–600) festészet nem akarta a térben
tagolt, a plasztikus fényforrás révén megvilágított, illetve
árnyékba borított valóság reprodukálását adni. Amire
helyette törekedett: a kialakított ikonográfiai, azaz meg-
kötött ábrázolások feloldása egy szabad elrendezésű, meg-
határolatlan térben, alakokkal zsúfolt, vagy néhány kiemelé-
sével fellazított változattal, az emberi élet mindennapi és
nem ünnepélyes jeleneteinek ábrázolása. A laposnak ható
képsíkok dekoratív elrendezése, a vonalak felfokozott rit-
mikája, a színek kiemelésének jelentősége teszi, hogy ezeket
a nagy alkotásokat másfélezerév ellenére is magunkhoz közel-
állóknak érezzük.

A IX. századdal megszűnt a monumentális jellegű indiai
festészet. A későbbi képek már kisméretűek, ún. miniatűrök,
amelyeknek magasabb művészete, a XVI. században a
perzsa miniatűrök stílusából fejlődött ki. A rendkívül gon-
dosan megrajzolt, finoman, ragyogó színekkel festett album-
lapok az arisztokraták mulatságára, gyönyörködtetésére
készültek, nem egyszer nagy gondot fordítva természetű
ábrázolásokra, leginkább az arcképek esetében, noha a

S. CHAYDA: WORLI-I ASSZONYOK

dekoratív hatás mindenkor fő követelménynek maradt meg. A Mogul-iskola mellett Észak-Indiában, a különböző nemzeti és népies festőiskolák is erőre kaptak, így Rádzsputánában és a Pandzsábi dombos vidékeken. Ez a Rádzsput-festészet azután két alosztályban Rádzsasztáni és Pahári, valamint Kángra, Bászóhli és Garhval-esoportokba osztható.

Érdekes megfigyelni, hogy a népi hagyományok felhasználására több festő is törekszik, különböző, egymástól független utakon. Sushil S a r k a r Kompozíció c. képe gyermekjátékokat, parasztfigurákat és állatokat helyez el tájképben, talán gobelin kivételben még jobban is hatna, de festménynek is nagyon érdekes, színeiben nagyon tetszetős. Jamini R o y kezdetben portrékat festett, majd 1922-től kezdve fordult a falusi életből merített témákhoz. A kiállított Bengáli Nő, első pillantásra talán meglepő, de előzményét a népi festészetben megtalálhatjuk, ha mondjuk, így monumentálisabb formájában alkalmazva, inkább már neo-primitívnek hat és ilyen értelemben talál követésre.

Feltűnő, hogy a képek között tájképek milyen kis számmal szerepelnek. A régi indiai festészet, szemben a kelet-ázsiaival, tájképeket nem, vagy csak alig ismert és modern festők közül is aránylag kevesen foglalkoznak vele. A festők többségét az emberi élet ábrázolása érdekli, a formák természetes, vagy kissé, az indiai táncokból átvett, stilizált visszaadásában. És újra ezek sorában a falusi emberek szerepelnek legtöbbször, a városi jelenetek során pedig főleg a munkások, vagy elesett szegények.

A régi művészet emlékei sorában a közel ötven lap miniatúra nagyszerű lehetőséget ad arra, hogy a különböző iskolák stílusát behatóan tanulmányozhassuk. A szobrok közül kettőt szeretnék a kiállítás látogatóinak figyelmébe ajánlani.

S. B. PALSIKAR: ROKONSÁG

Az egyik bengáli eredetű, a X—XII. században fekete kőből kifaragott dombormű, amely mithológiai jelenet keretében, fekvő és bal kezére támaszkodó anyát pöttömnyi gyermekével ábrázol. Ez az emlék is jól képviseli a klasszikus indiai szobrászat utolsó nagy korszakát, amely Nepál és Tibet művészetének kialakításában játszott döntő módon közre.

A másik egy kisméretű Dévi szobor, bronzból öntve és gondosan cizellálva, amely Dél-Indiában a XI—XII. században készült. Egyik legszebb példánya a jellegzetes dél-indiai kisplasztikának, melynek szépségére csak a legújabb időben kezdtek felfigyelni.

Az elmúlt évben ünnepeltük meg hazánkban is, mint világszerte, az Indiai Béketanács javaslatára és a Világ Béketanácsának felszólítására az adzsantai barlangok falfestményeinek kb. 1500 évvel ezelőtti megkezdését. A kiállításon most az adzsantai képek másolataival is megismerkedhetünk.

*

E kiállítását a Lalit Kala Akadémia az Indiai Kormány támogatásával valósíthatta meg. Két nagyhírű festőművész érkezett hozzánk az anyag kíséretében: Shri B. C. Sanyal és Shri H. A. Gade. Szeretettel üdvözljük őket, rajtuk keresztül művésztársaikat, a Nemzeti Művészeti Akadémia tagjait és reméljük, hogy látogatásuk és e kiállítás révén művészeti kapcsolataink is egyre szorosabbá válnak.

Horváth Tibor

S. SARKAR: KOMPOZICIÓ

MAI KÉPZŐMŰVÉSZET

ABANI SEN

1. Varjak

A. C. MAMMEN

2. A banján fa

ANIL ROY CHOUDHURY

3. Pihenés

ARUP DAS

4. Lopott pillanat
5. Falusi vásár

AVINASH CHANDRA

6. Fák
7. Havazás Pehalgamban

B. SANYAL

8. Falusi ember
9. Kókuszdió-árus
10. Nyár

B. SEN

11. A szent hegy
12. A szent áldásai

BADRI NARAYAN

13. Anya és gyermeke

BIREN DE

14. Szerelmesek
15. Dzsajnáknak csoportja

BISWANATH MUKHERJI

16. Várákozás

SHRIMATI DAMAYANTI CHOWLA

17. Két asszony

DINKAR KOWSHIK

18. Álló asszony

D. G. KULKARNI

19. Tél
20. A föld istennője

DARA SHIKOH CSAPATAIVAL

GOURANGO CHARAN SAWN

21. Tánc

22. Radha toalettje

H. A. GADE

23. Hazafelé

24. Ebéd a földeken

25. Házak

HAREN DAS

26. Halásznők

27. Fejés

HAR KRISHAN LAL

28. Tere-tere

H. V. RAM GOPAL

29. Alkonyat

INDRA DUGAR

30. A patak

JAMINI ROY

31. Bengáli nő ^{F1}

J. SULTAN ALI

32. Asszony, edénnyel

KANWAL KRISHNA

33. A falu bírāja

SHRIMATI KAMALA MITTAL

34. Kézimalom

K. C. S. PANIKER

35. Tanjore hercege

36. Anya

K. K. HEBBAR

37. Földműves

K. RAJIAH

38. Népi táncos

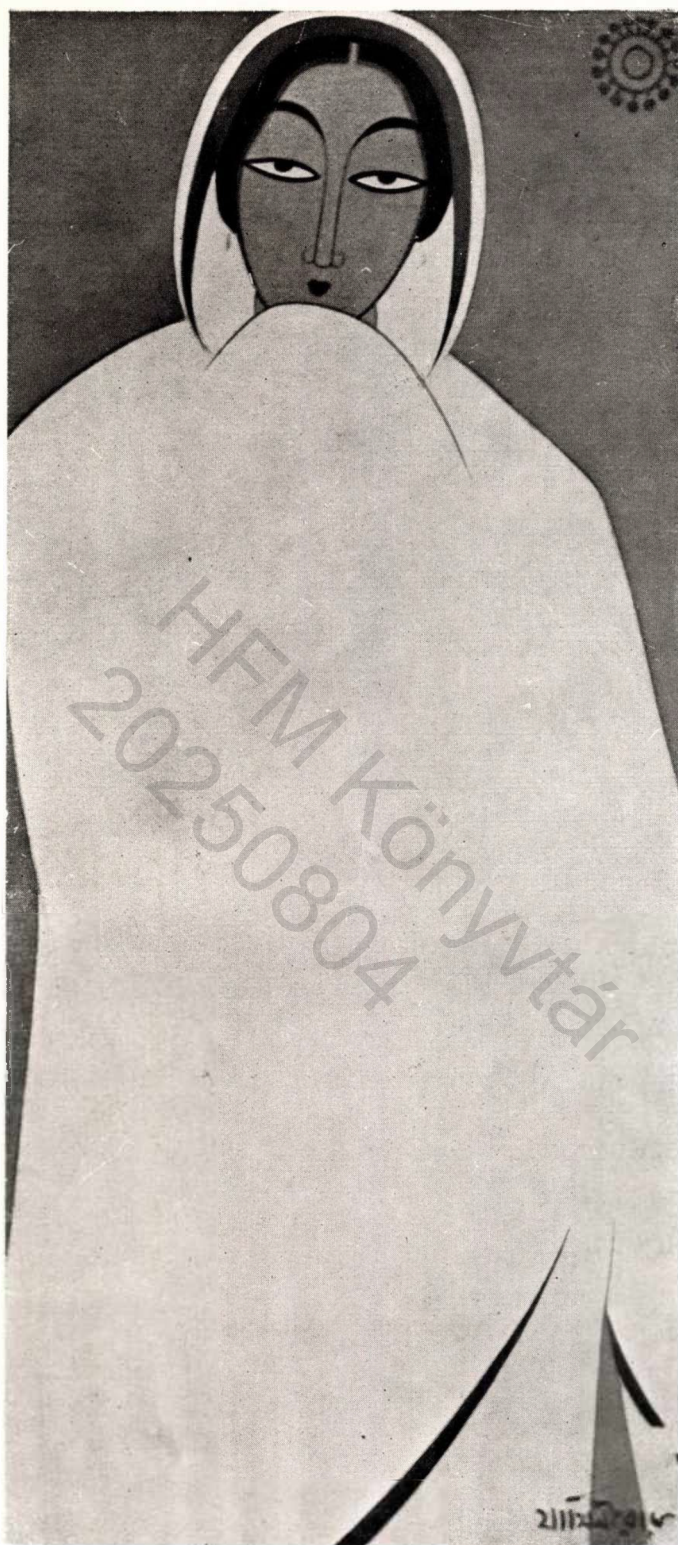
K. SESHAGIRI RAO

39. Aratók

K. SHRINIVASULU

40. Szekér

J. ROY:
BENGÁLI NŐ

LAXMAN PAI

41. Vörös sál

42. Goani nő

MADAN LAL NAGAR

43. A föld aranya

MAKHAN DUTTA GUPTA

44. Boldog otthonok

MANIKLAL BANNERJI

45. Tél

M. F. HUSAIN

46. Három asszony

46a Útban a piacra

M. S. JOSHI

47. Utcarészlet

MUKUL DEY

48. A Hooghly folyón

49. Mahatma a rokkával

NAGEN BHATTACHARYYA

50. Ladaki lány

NANDALAL BOSE

51. Sujata tehenet tej

52. Zeneóra

NILRATAN CHATTERJI

53. Santali lány

N. S. PINGALE

54. Női fejek

PRAFULLA S. JOSHI

55. A kútnál

RAMKINKER

56. Parasztok

57. Tél táj

RAM KUMAR

58. Munkás-család

59. Az utcán

R. P. PILLAI

60. Varjak

K. C. S. PANNIKER: ANYA

R. S. BISHT

61. Kődös reggel

SANTOSH

62. Vörös szári

63. Meleg a kunyhókban

SARADA UKIL (LATE)

64. Krishna és Arjuna *F2*

SATYEN GHOSAL

65. Részlet Darzsilingből

S. B. PALSİKAR

66. Rokonság

S. CHAVDA

67. Werliű asszony

S. G. NIKAM

68. Két barát

SHANTANU UKIL

69. Örök szerelem

SUSHIL SARKAR

70. Szarvas

71. Kompozíció

SITANSU ROY

72. Zeneóra

73. Hazafelé

S. L. HALDANKAR

74. Pathan

S. S. ANANDKAR

75. Virágszedés

76. Félelem

SUSHIL SEN

77. Anya gyermekével

TRIŁOKE KAUL

78. A srinagari erőd

79. Öregség

T. V. THYAGA RAJ

80. Aratás

H. A. GADE:
HÁZAK

SHRIMATI URMILA SHAH

81. Sita elrablása

V. P. TRIVEDI

82. Munkások

V. S. GAITONDE

83. Este

84. Asszony

Y. D. DEOLALIKER

85. Öltözés

S. MAHAPATRA

85/a Parvati és Ganesha

85/b Shiva a méregpohárral

RABINDRA NATH TAGORE

86. Női fej tanulmány

87. Táj

ABANINNDRA NATH TAGORE

88. A császár bevonulása Kashmirba

89. Raj Raja

GAGANENDRA NATH TAGORE

90. Fák, bengáli falurészlet

91. Találkozás a lépesőkön

SUNAYINI DEVI

92. Tejhordó lányok

SARADA UKIL

93. A folyó mellett

KSHITINDRA NATH MAJUMDAR

94. Dasaratha király és Kaikeyee

95. Leány özlikével

ASIT KUMAR HADAR

96. Zenélő

MANISHI DEY

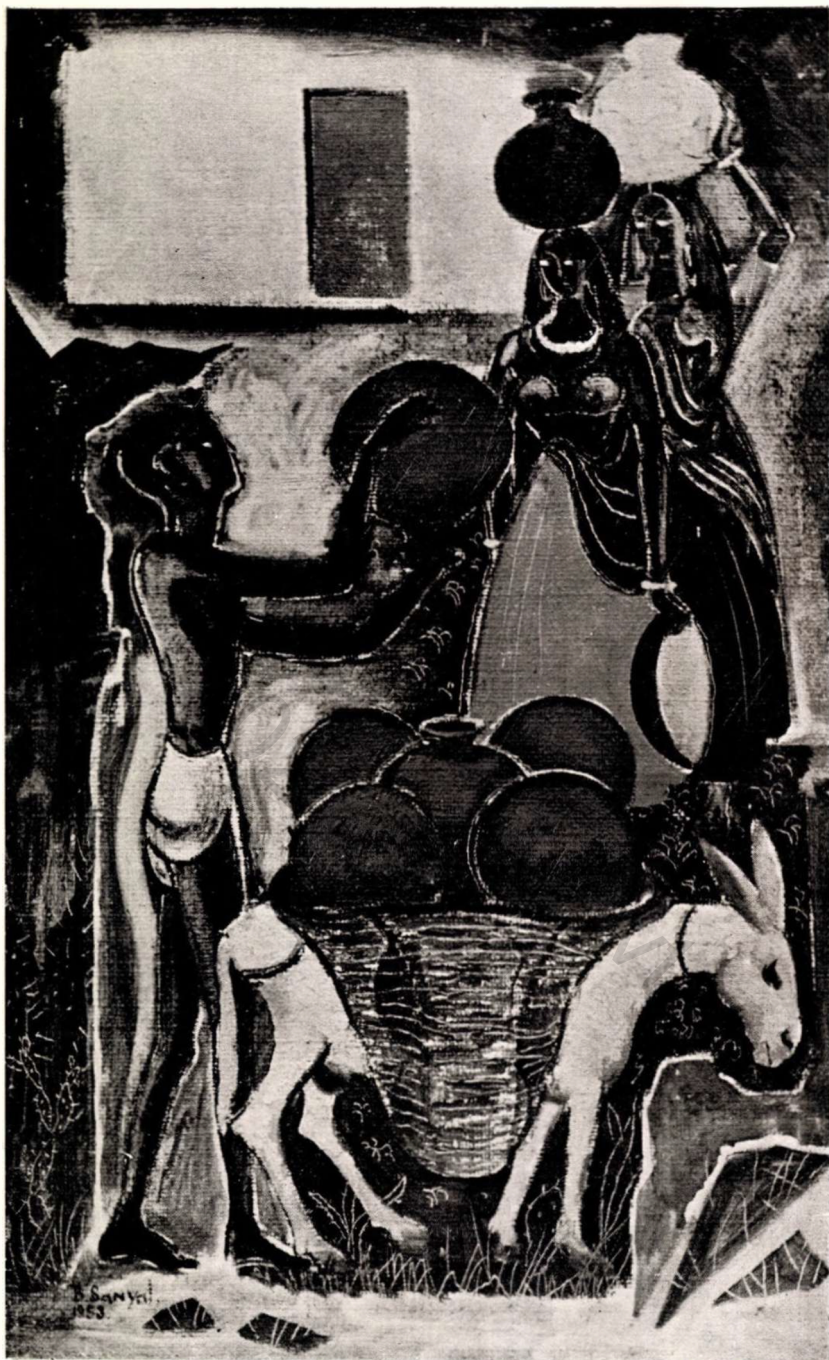
97. Yamuna

AMRITA SHER-GIL

98. Hegyi út

99. A hinta

B. SANYAL: NYÁR

K. VENKATAPPA

100. Rama és Sita

DEVI PRASAD ROY CHOWDHURY

101. Rabindra Nath Tagore

102. Elered az eső

JAMINI ROY

103. Ülő nő

DHANRAJ BHAGAT

104. Ülő nő

SANKU CHOWDHURY

105. Asszony

DEVI PRASAD ROY CHOWDHURY

106. Mr. Tampoe

AZ ALANT FELSOROLT KIALLITÁSI TÁRGYAKAT AZ INDIAI NEMZETI MÚZEUM,
A PUNJABI ÁLLAMI MÚZEUM, A NYUGATINDIAI WALESI HERCEG NEVÉT VISELŐ
MÚZEUM, VALAMINT A HYDERABADI MÚZEUM BOCSÁTOTTA RENDELKEZÉSRE

107. A hősnő

108. Nayika útban szerelméhez

109. Hercegnő a szolgálólányokkal

110. Illusztráció a Gita Govinda kéziratból

111. Shiv Das portréja (Jaipur)

112. Útban a találkára

113. Hintázó lány

114. Radha és Krishna találkozása

115. Leány állatokkal

116. Krishna a Yamuna folyónál

117. A hősnő és a szerelmi hírnök

118. A kerthen

119. Palotajelenet

120. A kerthen

121. Sohrab halála

122. A palotában

RÁMA ESKÜVŐI MENETE

SZOBROK

- 123. Dévi
- 124. Natesa
- 125. Buddha, Nálanda
- 126. Anya gyermekével, Bengál
- 127. Tára istennő
- 128. Nila Tara Szárnáth
- 129. Buddhafej
- 130. Bodhisattva (terakotta)¹
- 131. Danyal szultán (1518–1604) feleségével

MINIATÚRÁK

- 132. Tana sah (1672–1704) esküvője
- 133. Timur fogadja Bajazid török szultánt (1370–1405)
- 134. Bábar császár a táborban
- 135. Sáh-Dzsehán császár lóháton
- 136. Darat Shikoh csapataival
- 137. Shahjahan miniszterelnöke, Sadullah kán²
- 138. Krishna furulyázik
- 139. Rani királynő a kertben
- 140. Búcsúdal
- 141. A holdfényes kertben
- 142. Sakkozók
- 143. Találkára
- 144. Radha és Krishna a tüzet figyelik
- 145. Krishna és Gopala pásztorokkal játszanak³
- 146. Krishna előtt
- 147. Ráma esküvői menete
- 148. Beszélgetés a papagájjal
- 149. Zene a kertben
- 150. Abul Hasan portréja
- 151. Krishna játszik a lányokkal a folyó vizében
- 152. Bhishma nyilvesszőágyon

DÉVI

153. Éjjel
154. Leány a mécsessel
155. Krishna és társai az erdőben¹
156. Részlet a Simhala Avadana című buddhista legendából
157. A Simhala Avadana másik részlete
158. A haldokló herecegnő
159. Részlet a Shaddanta Jataka című buddhista legendából
160. Lótuszvirágok
161. Naga és Naji
162. Mennyezetdíszítő elemek
163. Mennyezetdíszítő elemek
164. Shiva szobra⁵
165. Parvati⁶
166. Fésülködő

A 156–164-ig: Falfestmények másolatai az adzsantai barlangokból.

¹ 125–130. Az Indiai Nemzeti Múzeum tulajdona.

² 131–137. A Port Múzeum tulajdona.

³ 133–145. A Punjab Government Múzeum tulajdona.

⁴ 146–155. A Nyugat Indiai Prince of Wales Múzeum tulajdona.

⁵ 156–163. A Hyderabad Múzeum tulajdona.

⁶ 164–166. Shri B. Sanyal tulajdona.

⁷ Shri Barada Uk. il. tulajdona.

⁸ Shri Barada Uk. il. tulajdona.

A 86 és 106-os alkotások a New Delhi Nemzeti Képtár tulajdona.

ANYA GYERMEKÉVEL

HFM Könyvtár
20250804

HFM Könyvtár
20250804

HFM Könyvtár
20250804